

LLETRES

Blanca Busquets

TEXT: DAVID SERRANO

Blanca Busquets i Oliu (Barcelona, 1961). És escriptora i periodista. Als dotze anys va escriure el seu primer conte i, des d'aleshores es va convertir en l'eix central de la seva vida. Ha publicat *Presó de Neu* (2003), *El Jersey* (Rosa dels Vents, 2006) -publicada a Rússia per l'editorial Inostranka, i amb drets venuts a Itàlia (Ed. Sonzogno), i a Alemanya (DTV Verlag)-, *Tren a Puigcerdà* (Rosa dels Vents, 2007) i ara mateix *Vés a saber on és el cel*, publicada simultàniament en català i castellà al 2009 (Rosa dels Vents i Plaza & Janés) i amb drets venuts a Alemanya (DTV Verlag).

Com a periodista treballa des del 1986 a les emissores de Catalunya Ràdio. Hi ha realitzat diversos programes. També ha treballat de redactora a Televisió de Catalunya durant set anys.

La teva trajectòria comença amb *Presó de neu* (2003), d'on parteix la idea?

El llibre va ser escrit després de l'experiència de voluntària a Can Brians durant un any i mig. Tancar un personatge a la presó serveix per aconseguir que es despulli de tots "vestits socials". A l'altra banda dels barrots no hi ha armes per defensar-se d'un mateix i hom acaba descobrint la seva pròpia essència i acceptant-la perquè no hi ha altre remei.

Probablement la consolidació i el reconeixement vénen de la mà de *El jersey* (2006), tota una reflexió sobre la vellesa i la saviesa...

Es tracta d'una visió del món des del punt de vista d'una persona gran, impedida de moviments i de parla, però de ment intel·ligent i molt més liberal que els que l'envolten. Volia descriure el món quan un està de tornada de tot i ja no es preocupa de les coses que ens preocupem quan som més joves i que ens semblen una tragèdia... Quan, de vegades, no veiem la tragèdia de veritat. La protagonista, l'àvia Dolors, és una dona original i independent. La novel·la està dedicada a la meva àvia, morta el 2004, que, en certa manera, s'hi assemblava.

El darrer treball havia estat amb regust ollerí, *Tren a Puigcerdà* (2009), on comença el delit per les històries simultànies, els petits secrets quotidians...

L'últim capítol d'*El jersey*, teixit a base de monòlegs dels diferents personatges de la novel·la, em va servir per encarar *Tren a Puigcerdà*, construït a base d'onze monòlegs de personatges que romanen en un tren aturat el matí de Sant Esteve. Volia unir diferents maneres de ser i de pensar, vides >

Busquets en una unitat mòbil a Tavertet.

molt diferents que, tanmateix acaben trobant-se, i volia passar-m'ho bé imaginant la cara de les persones de dintre el tren que, en realitat tenen lligams forts i no ho saben. Però, per fer-ho, havia de dibuixar la vida tal com és... i la vida és plena de coses curioses i divertides, sí, però també de coses tràgiques.

Centrant-nos ja en *Vés a saber on és el cel*, que té com a protagonista un presentació mediàtic, m'agradaria saber per començar si tenies un deute narratiu pendent amb la ràdio?

No. Tenia un deute narratiu pendent amb la manera de ser dels que ens hi dediquem. No només pel personatge protagonista sinó per tota la resta.

Què fa que la ràdio tingui el magnetisme que es percep en la teva novel·la?

Penso que és d'una banda el fet de parlar a un oient que no et veu, de l'altra, el fet de parlar de coses completament noves i estudiar-les més o menys a fons d'un dia per l'altre o d'una setmana per l'altra de manera que no tens temps d'avorrir-les, i d'altra banda i sobretot, el fet de ser una feina pseudoartística molt completa. És a dir que de tu depèn la feina global i el detall més petit del que t'han encarregat. El sùmmum d'això és en els programes petits -jo n'he fet molts- quan la feina la fan dues o tres persones com a màxim i tu acabes investigant sobre un tema, escrivint un guió, posant-hi les músiques, buscant-ne exactament el punt on s'han de posar, marcant-ne els talls de veu que també has buscat exactament per on s'han de posar, entrevistant algú i, a sobre, discutint-ne el ritme i les entrades i sortides amb el tècnic de so per acabar davant del micròfon posant en escena -realitzant, es diu, en ràdio- tot això. Per postres, la teva "obra d'art" se sent per tot el país! Això fa que te'n sentis molt orgullós i només tens ganes de fer-ne un altre. És, això sí, una glòria efímera... les paraules se les emporta el vent.

Fins a quin punt esdevé, aquest món màgic de la ràdio, suficient per transformar certes persones? El protagonista respon al personatge tòpic que l'èxit el converteix en un...

Monstre? Jo no diria tant. Jo penso que és una persona humana insegura, molt insegura. I hi ha maneres i maneres de portar la inseguretad... El món màgic de la ràdio pot ser molt màgic però fa estrelles mediàtiques, com la televisió o el cinema o el teatre, i ja sabem que els focus enlluernen i molt sovint no et deixen veure què hi ha a l'altra banda.

Els teus protagonistes estan marcats per diverses tragèdies, per què t'interessa portar-los fins al límit?

Si una cosa m'ha sorprès al llarg de la vida és que una persona pot haver viscut una tragèdia immensa sense que els del voltant n'hagin sabut res. Mira el cas de les dones maltractades, que aquí surten, també: callen perquè se senten culpables de no saber estar a l'altura de les circumstàncies. Callen per un munt d'altres raons. I els altres no arribem a saber mai que allà hi ha una tragèdia terrible. Però existeixen, mira la televisió o llegeix els diaris. Per tant, crec que el que he descrit no és cap situació límit sinó malauradament ben real... però també ben amagada. De vegades penso que ens horroritzem de coses que passen molt lluny i no mirem o no volem mirar o no sabem mirar el que tenim al costat de casa.

T'interessa, a la manera rodolediana i leviniana, el fet de furgar en els secrets que tots amaguem en la nostra zona grisa?

Crec que cadascú escriu allò que sent i com ho sent. Els referents escrivint són inevitables en tothom, però després un hi posa l'ànima. I l'ànima és personal i intransferible. La meua s'interessa, sí, pels secrets dels personatges perquè s'interessa per la seva història i la seva psicologia. I perquè sovint una és conseqüència de l'altra.

El joc d'encaixos en les casualitats, les trobades, els vincles sorpresius, són una constant en la novel·la i en la teva obra.

Això deu ser una cosa mediàtica, no ho sé, però tinc a dintre del cap, quan escric, que s'ha de mantenir un ritme i una tensió. És a dir, jo tinc necessitat d'escriure sobre tal i tal tema, però després, la forma que dono a tot plegat intento que sigui atractiva, perquè m'agradaria que algú em llegís. També és cert que així em diverteixo jo, que és el principal de tot plegat: si no em diverteixo jo, el lector no es divertirà, en pots estar segur.

Blanca Busquets amb Oscar Wilde a Londres.

L'in crescendo del procés d'autoreconeixement del protagonista, que entra en una mena d'espiral de descobertes pròpies i alienes, s'inspira en el ritme frenètic del directe de la ràdio? Què me'n pots dir?

Aquí hi ha dues qüestions: el joc de descobertes pròpies i alienes que, com he dit abans, sí que s'inspira en el ritme d'un programa de ràdio -directe o no-. L'autoreconeixement és una altra cosa. Això és psicologia i no ràdio.

L'obra està centrada en la reflexió al voltant dels temes de la mort (per circumstàncies imprevistes, tràgiques...), la infelicitat, la infidelitat com escapament del tedi, la incapacitat/impossibilitat de trobar/mantenir l'amor.

No és així, la vida? Sí que és cert que hi ha circumstàncies molt més tranquil·les, però penso que el lector, com jo, té ganes de fer volar coloms quan llegeix, mentre la cosa sigui versemblant. Si no, seria molt avorrit d'una banda. De l'altra, com que crec que no dic pas disbarats, estic segura que els lectors se senten

identificats en algun moment amb alguna cosa o alguna altra i això potser els ajuda a superar alguna cosa de la qual tenien vergonya, per exemple. I també espero que ajudi a entendre que tots podem cometre actes que en algun moment hem definit com "execrables". Allò de no dir "d'aquesta aigua no en beuré".

Busquets al seu refugi nevad de Cantonigròs.

La quotidianitat dels personatges de la novel·la es veu trencada per la casualitat més atzarosa, fins a quin punt creus que la vida està marcada per aquestes situacions?

Aquesta pregunta no va adreçada a mi sinó a tots els lectors i a tu mateix. No em diguis que no t'has trobat amb casualitats grans a la vida. Sorpreses, bones o dolentes, que acaben influint de manera decisiva sobre el teu futur. M'he limitat a crear-ne una i a estirar el fil d'aquesta sorpresa, que es veu que donava per molt! Fins i tot jo he quedat parada.

L'atzar converteix un no-ningú en un personatge mediàtic adorat per la seva feina. Hi creus?

I tant! En conec alguns i, en general, són admirables. El meu protagonista també és admirable per l'esforç que ha fet perquè pot ser antipàtic però cal reconèixer-li que ha treballat molt. Conec algunes persones que han sortit del no-res, d'un ambient que no té res a veure amb el que els envolta i ara són professionals reputades. Algunes d'aquestes persones surten als diaris i a la televisió constantment. I això sí que és guanyar-se la fama amb suor! No dic que siguin simpàtiques o antipàtiques, només que mereixen un aplaudiment per l'esforç, perquè és molt difícil això que han fet.

En sentit contrari, el mateix atzar genera un sentiment de culpa que destrueix l'univers exitós del protagonista. Quin creus que és el preu que ha de pagar per la seva acció juvenil?

El preu que paga a la meua novel·la em sembla el correcte. No crec en càstigs; crec en lliçons. I el pitjor de l'acció del protagonista no és que un dia la fes sinó que durant tants anys no se'n recordés. Per a mi, aquest és el pecat autèntic. Si no et recordes del mal que has fet, no pots tenir remordiments de consciència, que, desenganyem-nos, és el pitjor càstig, és l'autèntica lliçó de la vida.

Culpa, necessitat de perdó, capellans, confessions... m'ha estranyat aquest univers judeocristià del remordiment venint de qui ve...

Tots necessitem que ens perdonin. I tots necessitem deixar anar el que ens remou la consciència. Abans hi havia les confessions catòliques. Ara hi ha ben poca gent que es confessi, ara anem al psiquiatre i paguem perquè ens escolti. Quant a la culpa, és una cosa que m'ha interessat sempre, des de la primera novel·la, "Presó de Neu". Penso que s'ha de saber portar, la culpa. No en podem fer un gra massa, tampoc, perquè la culpa es pot girar en contra nostre i convertir-nos tant en víctimes com en botxins en diverses circumstàncies. Tornem al cas típic i tòpic del maltractador i la maltractada: tots dos se senten culpables: un per maltractar i l'altra per no estar a l'altura. No és sorprenent, això? Per això dic que un ha d'aprendre a assumir la culpa, demanar les excuses que calgui i intentar rescabalar els ofesos o ferits. Però un cop fet això, un ha d'intentar entendre que ja no s'hi pot fer més i que no es pot tornar enrere. I, en certa manera, un ha d'intentar relativitzar perquè, si no, la culpa ens pot engolir en un forat tan gran que ens pot amargar per sempre a nosaltres i als del voltant. No hi ha res més difícil que sortir de la culpa.

T'han calgut mecanismes literaris diferents per posar-te a la pell d'un home, acostumada a fer-ho en la de les dones?

M'encanta posar-me a la pell d'un home, m'hi sento molt a gust. Vaig fer-ho a *Presó de Neu* i m'ho vaig passar d'allò més bé. A *Tren a Puigcerdà*, novel·la constituïda a base de monòlegs, n'hi havia també des del punt de vista masculí. És que jo sóc una dona i, per tant, aquesta és una barrera infranquejable a la vida real. La ficció m'ho permet, és un repte i, a més em permet de veure les coses des de l'"altre" punt de vista... No tan complicat, més lineal, més directe. No tant pel detall i sí més pel conjunt. És una altra manera de veure les coses que penso que uns i altres hauríem de practicar, així no ens queixaríem tant del que considerem defectes de l'altre gènere.

El llibre és trepidant, amb una nova volta i inesperada volta de cargol. Cops d'efecte constants.

El llibre té la pressa de la ràdio. T'atrapa i no et deixa.

Són dues històries creuades de dolor i mala consciència amb un increïble origen comú.

Antoni Bassas

Interiors

MOBLES, DISSENY I DECORACIÓ

C/ Sant Cugat, 11 · 08201 Sabadell
T 93 725 01 79 · F 93 706 80 39
www.interiorscasquet.com

Tel.: 93 586 22 20

canyas

ART & COMPLEMENTS

olis, pintura sobre seda, modernisme català,
escultura i regals

Creueta, 15 · 08202 Sabadell
Tel 937 270 396 · 607 733 820